

Türkçe Öğretmenlerinin Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu ve Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Sürecine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Investigation of Turkish Teachers' Opinions on Technology Integration in Education and Turkish Teacher Training Process

Bilal ŞİMŞEK – Bekir DİREKÇİ – Betül KOPARAN

Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü/ Akdeniz University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, bilalonursimsek@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-2738-4898

Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü/ Akdeniz University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, bdirekci@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-6951-8567

Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü/ Akdeniz University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, betulkoparan15@gmail.com, Orcid ID: : 0000-0003-2487-9868

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi – Date Received	30 Haziran / June 2021
Kabul Tarihi – Date Accepted	16 Eylül / September 2021
Yayın Tarihi – Date Published	20 Eylül / September 2021
Yayın Sezonu	Temmuz – Ağustos - Eylül
Pub Date Season	July – August - September

Atıf / Cite as: Şimşek, B.-Direkci, B.-Koparan, B., (2021), Türkçe Öğretmenlerinin Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu ve Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Sürecine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi/ Investigation of Turkish Teachers' Opinions on Technology Integration in Education and Turkish Teacher Training Process. Turkish Academic Research Review, 6 (3), 882-902. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr/issue/64962/960468>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr>

Copyright © Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Turkey. All rights reserved.

Türkçe Öğretmenlerinin Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu ve Türkçe Öğretmeni Yetiştirme Sürecine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Bilal ŞİMŞEK – Bekir DİREKCI – Betül KOPARAN

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenlerinin eğitimde teknoloji entegrasyonu ve Türkçe öğretmeni yetiştirme sürecine ilişkin görüşlerinin tespit edilmesidir. Nitel araştırmanın doğasına uygun olarak yürütölen araştırma durum çalışması deseniyle gerçekteştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla belirlenen kırk gönüllü Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, veriler öğretmenlerle yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular öğretmen görüşleri, Türkçe öğretmenliği lisans programı, Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019), ders kitapları, Milli Eğitim Bakanlığının sunmuş olduğu veriler ve literatürde yer alan araştırmalarla birlikte ele alınmıştır. Araştırma kapsamında Milli Eğitim Bakanlığının eğitimde teknoloji entegrasyonu bağlamında altyapı ve materyal geliştirme çalışmaları için önemli bir bütçe ayırdığı; Bakanlığın yayımlamış olduğu verilerden ve öğretmen görüşlerinden hareketle bu hususta çeşitli eksiklikler yaşanmaya devam ettiği; araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin ders sürecinde teknoloji kullanımına olumlu baktığı ve çeşitli etkinliklerde teknolojiden faydalandığı; öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, Türkçe dersi kapsamında teknoloji kullanımına yönelik lisans programı süresince bir ders almadığı; öğretmenlerin yaşadıkları eksiklikleri bireysel çabalarıyla, deneme yanılma yoluyla, hizmet içi kurslarla veya kurumdaki çalışanlardan yardım alarak giderdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle, Türkçe öğretmenliği lisans programına alan ve pedagoji bilgisini teknolojiyle bütünleştirecek derslerin eklenmesi; bu derslerin öğrenci merkezli ve uygulamalı olarak işlenmesi; okullarda kullanılan akıllı tahta, bilgisayar, tablet vb. teknolojik araçların Türkçe dersi bağlamında nasıl kullanılabileceğine yönelik eğitim verilmesi; özellikle öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında teknolojik araçların ders sürecinde kullanımına ve E-okul, EBA gibi platformların öğretmen adayları tarafından tanınmasına olanak sağlanması ve Türkçe öğretmenliği lisans programının eğitimde yaşanan gelişmelerle birlikte sürekli güncellenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen yetiştirme, Türkçe eğitimi, Türkçe öğretmeni, Eğitim teknolojileri, Teknoloji destekli Türkçe eğitimi.

Investigation of Turkish Teachers' Opinions on Technology Integration in Education and Turkish Teacher Training Process

Abstract

The aim of this research is to determine the opinions of Turkish teachers about the process of Turkish teacher training in the context of technology integration in education. The research was carried out with the case study pattern, one of the qualitative research designs. In this study convenience sampling method, which was one of the purposive sampling methods, was used. The volunteer participant of this study consists of 40 Turkish teachers. A semi-structured interview form was used as a data collection tool, and data were collected through interviews with teachers. This study proceeded from a content analysis, a widely used qualitative research technique which coding categories are derived directly from the text data. The findings were discussed together with the opinions of the teachers, the Turkish teaching undergraduate program, the Turkish Lesson Curriculum (2019), the textbooks, the data presented by the Ministry of National Education and the researches in the literature. Within the scope of the research, it is stated that the Ministry of National Education allocates a significant budget for infrastructure and material development studies in the context of technology integration in education; based on the data published by the Ministry of National Education and the opinions of teachers, various deficiencies continue to be experienced in this regard; Turkish teachers have a positive attitude towards the use of technology in the course process and benefit from technology in various activities; the majority of the teachers did not take a course on the use of technology in the course process during the Turkish teaching undergraduate program; it has been concluded that teachers overcome the deficiencies they experience with their individual efforts, by trial and error, by in-service courses or by getting help from the employees in the institution. Based on the results obtained from the research it is suggested to add specific, student-centered and applied courses which integrates pedagogical knowledge with technology in the Turkish Language Teaching Undergraduate Program, and to provide teacher candidates with the training on how to use technological tools such as smart boards, computers, tablets etc. in the context of the Turkish lesson. It is also strongly recommended to give the teacher candidates an opportunity to use and recognize platforms such as E-okul and EBA as a part of their teaching practice course while constantly updating the Turkish Teaching Undergraduate Program's curriculum along with the developments in education.

Keywords: Teacher training, Turkish language education, Turkish language teacher, Educational technologies, Technology integration in Turkish language education.

Structured Abstract

It is evaluated as very significant to give education to teachers who can keep up with technology closely, use current technology, and are open to innovations and development for an education system that aims to educate individuals equipped with knowledge and skills to progress efficiently. The inclusion of technology in education with different methods and techniques is considered to provide more efficiency with less effort in education instead of eliminating the activity of other teaching elements, especially teachers. In this context, teachers who can train individuals, who have the ability to access and use information need to be able to use technological tools effectively as well as to be able to apply current teaching techniques.

In modern education systems, teachers are expected to educate individuals who can reproduce and transform knowledge and integrate it with technology. This expectation can only be satisfied through a curriculum suitable for the basic ideas and skills of the age and teachers who are qualified to implement this program. The ability to use technology in the educational environment appears as the general profession competence of the teaching profession, regardless of the field. In fact, with the integration of technology, different education technologies have started to be used in Turkish education as in other teaching fields. In this regard, it is thought that the technology competencies of Turkish teachers are determinative in their general and special field competencies.

Examined the literature, it is understood that there is a remarkable relationship between Turkish teachers' having knowledge and skills on the use of basic technology and their ability to effectively benefit from the opportunities of technology in Turkish lessons. In this sense, Turkish teachers are expected to provide students an educational environment enriched with technological tools and equipment with internet, smart board, projection, computer, etc. in lessons. As a matter of fact, there are many studies about technology integration in education making learning more effective and the significance of its use by teachers. At the same time, studies have revealed that teachers and teacher candidates increase students' learning by using technology effectively. When taken into account these studies, it is thought that by making use of technological opportunities the use of interaction and multiple stimuli in the teaching process will contribute to Turkish lessons. This respective contribution can only be achieved by the correct planning of technology integration in education and the competent education of Turkish teachers in terms of technology skills. The aim of the research carried out in this framework is to examine the views of Turkish teachers on technology integration in education and the process of Turkish teacher education.

The research carried out in accordance with the nature of the qualitative research was conducted with a case study pattern. The study group of the research consists of forty volunteer Turkish teachers who were determined by means of easily accessible case sampling, one of the purposive sampling methods. A semi-structured interview form was used as data collection tool, and the data were collected through interviews with teachers. The content analysis technique was used in the analysis of the data. The findings, teacher opinions, Turkish Teaching Undergraduate Program, Turkish Lesson Teaching Curriculum (2019), textbooks, and the data presented by the Ministry of Education and the researches in the literature are contextualized.

When the research results are reviewed in general, it is found out that the Ministry of Education has allocated a significant budget for infrastructure and material development studies in the context of technology integration in education and has made various investments together with the FATİH project. Based on the data

published by the Ministry and the opinions of teachers, it has been determined that there are various deficiencies in this regard. In addition, in the interviews with the teachers, it was revealed that Turkish teachers have a positive attitude towards the use of technology in the course process and benefit from technology in various activities. However, the vast majority of these teachers stated that they did not take a course during the undergraduate program for the use of technology within the scope of the Turkish course during the undergraduate program. Teachers have overcome the deficiencies they experienced with their individual efforts by trial and error, in-service courses or by getting help from the employees in the institution. This situation can complicate the adaptation process of new teachers, and reduce the quality of the education given to the groups they attend in this process. As a matter of fact in the undergraduate education process a candidate teacher who can use technological tools like smart board, computer, projection, etc. in the context of a Turkish course, who has had a full knowledge of the contents of platforms such as EBA (Education Information Network), who can use technology together with profession and pedagogical knowledge, will be able to be more efficient in this regard when taking office. Based on the results obtained from the research, the addition of courses that will integrate pedagogical knowledge with technology into the Turkish teaching undergraduate program; giving these courses the student-centered and in practice; giving education on how to use smart boards, computers, tablets and technological tools used in schools in the context of Turkish lessons, particularly within the scope of the teaching practice course, the use of technological tools in the course process and enabling the recognition of platforms such as E-school and EBA by teacher candidates, and updating the Turkish teaching undergraduate program with the developments in education are recommended.

Giriş

Eğitim, çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye (TDK, 2021) şeklinde tanımlanmaktadır. Sürekli gelişim içerisinde olan eğitim kavramı, dönemin ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Çağdaş eğitim sistemlerinde söz konusu ihtiyaçların karşılanması adına farklı araçlar kullanılmaktadır. Bilginin depolanması, bilgiye anlık ve hızlı erişimin sağlanması gibi imkânlar sunan teknoloji bu araçlardan biri olarak görülmektedir. Eğitim ile teknolojinin bütünleştirilmesi ise öğrenmenin çalışma alanını ve herkese ulaşılabilirliğini genişletmiştir (Fu, 2013).

Bilginin aktarımında bir aracı rolü üstlenen teknolojinin eğitim ortamında kullanılması, öğrencilerin öğrenme süreçlerine katkıda bulunmaktadır (Kinuthia, Brantley-Dias ve Clarke, 2010; Balçın ve Ergün, 2016). Bununla birlikte, bilgi ve becerilerle donanmış bireyler yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitim-öğretim sisteminin verimli ilerleyebilmesi adına teknolojiyi yakından takip edebilen, hâlihazırda teknolojiyi kullanabilen, yeniliklere ve gelişime açık öğretmenlerin yetiştirilmesi oldukça önemli görülmektedir (Kırındı ve Durmuş, 2019; Yiğit-Koyunkaya ve Tataroğlu-Taşdan, 2019). Teknolojinin farklı yöntem ve teknikler ile eğitimde yer alması, öğretmenler başta olmak üzere diğer öğretim unsurlarının aktifliğini ortadan kaldırmak yerine eğitimde daha az çaba ile daha çok verim alınmasını sağlayacaktır (UNESCO, 2019). Bu kapsamda, bilgiye erişme ve kullanma becerisine sahip bireyler yetiştirebilen öğretmenlerin, güncel öğretim tekniklerini uygulayabilmesinin yanı sıra teknolojik araçları etkili bir şekilde kullanabilmesi gerekmektedir (Akpınar, 2003; Jedeskog ve Nissen, 2004; Çakır ve Yıldırım, 2009; Erdemir, Bakırcı ve Eydurun, 2009).

Eğitim-öğretimin çağa uygun bir biçimde ilerlemesi ve yapılandırılması adına yapılan yenilikler pek çok alanı kapsamaktadır. İlgili literatüre bakıldığında; eğitim programları, okulun sahip olduğu kültür, okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenci gibi birçok ana unsurun yer aldığı ancak tüm bu unsurların içinde en çok öğretmenlerin vurgulandığı görülmüştür (Cradler, 1996; Christiensen, 2002; Cartwright ve Hammond, 2003; Demetriadis, vd., 2003; Usluel ve Demiraslan, 2005). Öğrenme ortamının uygulayıcısı konumundaki öğretmenlerin yetiştirilmesi, eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen bir durumdur. Nitekim, bir ülkedeki eğitimle ilgili çıktılar iyileştirmenin yolu, öncelikle öğretmen niteliklerini iyileştirmekten geçmektedir. Öğretmenler eğitimin başlatıcısı, geliştiricisi ve uygulayıcısı olarak eğitim sisteminin en hayati ögesi olduğundan, nitelikli öğretmen yetiştirme çabası ve kaygısı her zaman toplumların gündeminde önemli bir yer tutmaktadır (MEB, 2017, 1).

2023 Eğitim Vizyon Belgesi'nde geleceğin öğretmenlerinden beklenen özellikler "*Dijital içerikleri etkin olarak kullanma ve geliştirme kültürü edinmiş lider öğretmenler*" ifadesiyle belirtilmiştir (MEB, 2018). Bunun yanında son dönemde yapılan çalışmalara bakıldığında, öğrencilerin problem çözme becerileri ile öğretmenlerin teknolojik unsurlarla zenginleştiği eğitim ortamları arasında doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir (OECD, 2019). 2019 yılında bugünkü kullanılan şeklini alarak güncellenen Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) öğrencilerin hayat boyunca ihtiyaç duyabilecekleri beceriler ana dilde iletişim, öğrenmeyi öğrenme, dijital yetkinlik, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, yabancı dillerde iletişim, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler

kültürel farkındalık ve ifade olmak kaydıyla sekiz ana yetkinlik alanı olarak belirlenmiştir (MEB, 2019). Bu bağlamda, öğretmenlerden özellikle 21. yüzyılın temel becerilerinden olan dijital yetkinlik konusunda bilgi ve beceriye sahip öğrenciler yetiştirilmesi istenilmektedir.

Çağdaş eğitim sistemlerinde öğretmenlerden, bilgiyi yeniden üretilip dönüştürebilen ve bunu teknoloji ile entegre edebilen bireyler yetiştirmesi beklenmektedir. Bu beklenti ancak çağın temel düşünce ve becerilerine uygun bir öğretim programı ve bu programı uygulayabilecek nitelikteki öğretmenler aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Eğitim ortamında teknoloji kullanma becerisi, alan fark etmeksizin öğretmenlik mesleğinin genel alan yeterliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki, teknoloji entegrasyonu beraber diğer öğretmenlik alanlarında olduğu gibi Türkçe öğretiminde de farklı eğitim-öğretim teknolojileri kullanılmaya başlanmıştır. Nitekim geliştirilen araçlarla bilgisayar ve mobil destekli dil öğreniminin mümkün kılındığı görülmektedir (Sözer, Özdamar ve Pilancı, 2020). Bu çerçevede araştırmacılar, Türkçe öğretim sürecinde teknoloji kullanımına yönelik araştırmalara odaklanmıştır (Şahin ve Akçay, 2011; Dargut ve Çelik, 2014; Akın ve Çeçen, 2015; Ercan ve Ateş, 2015; Özdemir, 2017; Yılmaz, Üstündağ, Güneş ve Çalışkan, 2017; Altunbay ve Bıçak, 2018; Geçgel, Kana ve Eren, 2020; Kuzhan ve Fidan 2020). Bunun yanında Millî Eğitim Bakanlığının yayımlanmış olduğu “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” ve “Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri” incelendiğinde de teknoloji bilgisinin öğretmenler için temel yeterlik alanı olduğu göze çarpmaktadır (MEB, 2017a; MEB, 2017b). Bu çerçevede Türkçe öğretmenlerinin sahip oldukları teknoloji yeterliklerinin, onların genel ve özel alan yeterliklerinde belirleyici olduğu düşünülmektedir.

Yapılmış çalışmalardan hareketle Türkçe öğretmenlerinin, temel teknoloji kullanımı konusunda bilgi ve beceriye sahip olması ile Türkçe derslerinde teknolojinin imkânlarından etkili bir biçimde faydalanabilmesi arasında dikkate değer bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda Türkçe öğretmenlerinden öğrencilere derslerde internet, akıllı tahta, projeksiyon, bilgisayar vb. teknolojik araç ve gereçlerle zenginleştirilmiş bir eğitim ortamı sunmaları beklenmektedir (Karagül, 2020). Nitekim, eğitimde teknoloji entegrasyonunun öğrenmeyi daha etkili hale getirdiği ve öğretmenler tarafından kullanılmasının önemi hakkında birçok araştırma bulunmaktadır (Chen, Belkade ve Okamoto, 2004; Wang ve Vasquez, 2012; Başak ve Ayvaci, 2017; Şendurur ve Arslan, 2017; Ersoy ve Gürgen, 2021; Tanik Önal, 2021). Aynı zamanda, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının teknolojiyi etkili kullanarak öğrencilerin öğrenmelerini artırdığı ortaya çıkmıştır (Kinuthia, Brantley-Dias ve Clarke, 2010; Sancar Tokmak, Sürmeli ve Özgelen, 2014; Balçın ve Ergün, 2016; Can, Topçuoğlu Ünal, 2018; İskender, 2016; Timur, Yılmaz ve İşseven, 2017). Bu araştırmalar dikkate alındığında, teknolojik imkânlardan yararlanarak öğretim sürecinde etkileşim ve çoklu uyaranların kullanılmasının Türkçe derslerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Söz konusu katkı ancak eğitimde teknoloji entegrasyonunun doğru planlanması ve Türkçe öğretmenlerinin teknoloji becerileri noktasında yetkin bir şekilde yetiştirilmesiyle sağlanabilir. Bu çerçevede yürütülen araştırmanın amacı Türkçe öğretmenlerinin eğitimde teknoloji entegrasyonu ve Türkçe öğretmeni yetiştirme sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Bu kapsamda araştırmanın alt amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Türkçe dersinde teknoloji kullanımına yönelik Türkçe öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. Okulların altyapı ve materyal yeterliklerine yönelik Türkçe öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

3. Eğitimde teknoloji entegrasyonu bağlamında Türkçe öğretmenliği lisans programına yönelik Türkçe öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Araştırma, nitel araştırmanın doğasına uygun olarak durum çalışması deseniyle yürütülmüştür. Durum, belirli bir zaman diliminde bir noktada gözlemlenebilen ve sınırlı bir bağlamda sürekli olarak gerçekleşen bir olgu olarak tanımlanmaktadır (Miles ve Huberman, 1994; Gerring, 2007). Durum çalışması ise sınırları belirli olan bir sistemin derinlemesine incelenmesi ve betimlenmesidir (Merriam, 2015). Durum çalışmaları olay ve davranışlar hakkında önemli ve ayrıntılı bakış açıları sağlamakta (Brown, 2008), bu açıdan zengin bir bilgi edinme kaynağı olarak görülmektedir. Yapılan bu çalışmada, eğitimde teknoloji entegrasyonu ve Türkçe öğretmenlerinin yetiştirilme sürecinin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla belirlenen 40 gönüllü Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubuna dâhil olan Türkçe öğretmenleri Antalya ili sınırları içerisinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda görev yapmaktadır. Her biri farklı bir okulda görev yapan Türkçe öğretmenlerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin bilgiler

Demografik bilgiler	Katılımcılar	N	
Cinsiyet	Kadın	Ö1, Ö2, Ö3, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö18, Ö19, Ö20, Ö23, Ö26, Ö27, Ö28, Ö32, Ö33, Ö35, Ö37, Ö38, Ö39	23
	Erkek	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö11, Ö16, Ö17, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25, Ö29, Ö30, Ö31, Ö34, Ö36, Ö40	17
Kıdem	1-5 yıl	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	10
	6-10 yıl	Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	10
	11-15 yıl	Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30	10
	16-19 yıl	Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40	10
Mezuniyet	Türkçe Öğretmenliği	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40	40

Verilerin Toplanması

Araştırmada öğretmenlerin görüşlerinin tespit edilebilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların dünya algılarını kendi ifadeleriyle aktarmasına olanak sağlamaktadır (Merriam, 2013). Görüşme soruları hazırlanırken ilk önce araştırmacılar tarafından eğitimde teknoloji entegrasyonu süreci ve öğretmen yetiştirme ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Yapılan tarama doğrultusunda taslak görüşme soruları hazırlanmıştır. Sorular, öncelikle alan uzmanları tarafından değerlendirilerek kapsam geçerliği sağlanmış ve soruların işlevselliğinin test edilmesi için beş Türkçe öğretmeni ile pilot uygulama yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşmeler, araştırmaya gönüllü olarak katılan Türkçe öğretmenleriyle video konferans aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler sırasında verilerin gizlilik ilkesi çerçevesinde, yalnızca bu araştırma kapsamında kullanılacağı güvencesi verilerek öğretmenlerin duygularını ve düşüncelerini en iyi yansıtacak cevapları vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca konunun detaylandırılması amacıyla sonda sorular sorulmuş, veri kayıplarının önüne geçebilmek için yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde elde edilen verilerin analizi için öncelikle görüşme kayıtları yazılı metne aktarılmıştır. Metinler yazıya aktarılırken analiz ve raporlama sürecinin sağlıklı yürütülebilmesi için görüşme formları Ö1'den Ö40'a kadar numaralandırılmıştır. Numaralandırılan görüşlerin bazıları bulgular bölümünde verilerek geçerliğe kanıt sağlanmıştır. Analiz aşamasında verilerin çözümlenmesi, tanımlanması ve kodlanarak temalar altında birleştirilmesi süreçlerini (Patton, 2018) kapsayan içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu tekniğe uygun olarak öncelikle kodlar belirlenmiş ardından temalara ulaşılmıştır. Analiz süreci iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş, kodlayıcılar arasındaki uyumun sağlanması amacıyla analizler karşılaştırılarak ortak-farklı noktalar tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farklılıkların giderilmesi amacıyla araştırmayı yürüten üç araştırmacı ve bir alan uzmanı bir araya gelmiş oy birliği/oy çokluğu esasına uygun bir şekilde farklılıklar giderilerek veri analizi sonlandırılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma sürecinde toplanan verilerinin analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır. Araştırmanın bulguları tablolar, açıklamalar ve katılımcıların yanıtlarından aktarılan alıntılarla birlikte sunulmuştur.

Tablo 2. *Türkçe Dersinde Teknoloji Kullanımına Yönelik Öğretmen Görüşleri*

Tema	Kod	Katılımcılar
Teknoloji destekli Türkçe öğretimi	Gerekli görüyorum	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40
	Zengin içerik sağlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö15, Ö25, Ö26, Ö27, Ö30, Ö34

Olumlu ve olumsuz yönleri	Somutlaştırma	Ö9, Ö19, Ö24, Ö25, Ö29, Ö35, Ö36, Ö37, Ö39
	Farklı duylara hitap eder	Ö2, Ö8, Ö10, Ö16, Ö22, Ö28, Ö32, Ö38, Ö40
	Derse ilgiyi artırır	Ö1, Ö7, Ö12, Ö18, Ö20, Ö21, Ö29
	Kalıcılığa katkı sağlar	Ö14, Ö21, Ö23, Ö31, Ö33
	Bilgiye hızlı erişim	Ö11, Ö13, Ö18
	Yaparak-yaşayarak öğrenme	Ö1
	Dikkat dağınıklığı	Ö2, Ö4, Ö10, Ö17, Ö18, Ö24, Ö28
	Kitaba ilgiyi azaltır	Ö20
	Yazma alışkanlığı azalır	Ö37
	Maliyet	Ö16, Ö23
Teknoloji kullanım alanları	Dil bilgisi öğretimine yönelik etkinlikler	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö25, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40
	Dil becerilerinin öğretimine yönelik etkinlikler	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö38, Ö40
	Ölçme ve değerlendirme	Ö11, Ö17, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31, Ö32, Ö33, Ö37, Ö38

Tablo 2. incelendiğinde, araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin tamamının teknoloji kullanımının Türkçe derslerine katkı sağlayacağını düşündüğü görülmektedir. Öğretmenler teknolojinin, zengin içeriğe sahip olması, bilgiye hızlı erişime ve yaparak-yaşayarak öğrenmeye imkân tanınması, farklı duylara hitap etmesi, derse ilgiyi artırması, somutlaştırma ve kalıcılığa katkı sağlaması gibi olumlu yönlerini öne çıkarmıştır. Bazı öğretmenler ise teknolojinin olumlu yönlerinin yanı sıra öğrencilerde dikkat dağınıklığına sebebiyet verebileceği, maliyetinin yüksek olduğu, öğrencilerin kitaplara olan ilgisini azaltacağı ve yazma alışkanlıklarını kaybedebileceği yönünde ifadeler kullanmıştır. Türkçe dersinde teknoloji kullanımını gereklilik olarak gören öğretmenler teknoloji kullanım alanlarını; dil becerilerinin öğretimine yönelik etkinlikler, dil bilgisi öğretimine yönelik etkinlikler ve ölçme değerlendirme faaliyetleri olarak belirlemişlerdir. Türkçe dersinde teknoloji kullanımına yönelik bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Olumlu yönler; teknolojinin derse olan ilgiyi arttırması, zengin içeriklere ulaşabilme imkânı, yaparak yaşayarak öğrenmelerle öğrencileri sürece dâhil etmesi olarak sayılabilir.” (Ö1)

“Derse hazırlık aşamasında bilgisayarda çok sayıda etkinlik, sunum, not vb. materyalleri kolaylıkla hazırlayabiliyorum. Buna karşın bilgisayar vb. ekran başında çok kalmak zihin ve fiziksel yorgunluğun fazla olmasına neden oluyor. Bu da dikkat dağınıklığına sebebiyet veriyor.” (Ö4)

“Aslında en çok dil bilgisi öğretimi ve dil becerilerinin öğretiminde teknolojiyi çok sık kullanıyorum. Sınıflarımın kalabalık olması sebebiyle ölçme değerlendirmede diğer iki başlığa nazaran biraz daha az kullanıyorum.” (Ö38)

“Teknolojiyi dil becerilerinden dinlemenin ve konuşmanın öğretimine yönelik etkinliklerinde oldukça fazla kullanıyorum. Üçüncü sırada yazma becerisi gelmektedir. Sonrasında ise dil bilgisi öğretiminde tekrar ve uygulama için kullanıyorum.” (Ö40)

Tablo 3. Okulların Altyapı ve Materyal Yeterliklerine Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcılar
Okulun altyapısı	Yeterli	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö12, Ö13, Ö16, Ö18, Ö20, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö36
	Yetersiz	Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö35, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40
Türkçe dersi kapsamında en sık kullanılan teknolojik araçlar	Akıllı tahta	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö39, Ö40
	Bilgisayar	Ö2, Ö4, Ö7, Ö18, Ö19, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö37, Ö38, Ö40
	Akıllı telefon	Ö7, Ö9, Ö20, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33
	İnternet	Ö4, Ö12, Ö14, Ö18, Ö29, Ö34
	Projeksiyon	Ö13
	Kullanamıyorum	Ö11, Ö22
Türkçe dersi öğretiminin ve programının ve Türkçe ders kitaplarının teknoloji kullanımına uygunluğu	Program yeterli	Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö18, Ö28, Ö35
	Program geliştirilmeli	Ö4, Ö9, Ö21, Ö29, Ö30
	Ders kitapları yeterli	Ö1, Ö13, Ö13, Ö19, Ö20, Ö23, Ö26, Ö27, Ö28, Ö34, Ö35, Ö36, Ö39
Ders kitapları geliştirilmeli	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö37, Ö38, Ö40	

Tablo 3. incelendiğinde, öğretmenlerin yarısının okulunun teknolojik altyapısını yeterli bulduğu diğer yarısının çeşitli sebeplerle yetersiz bulduğu görülmektedir. Öğretmenlerin en sık kullandığı teknolojik araçların akıllı tahta, bilgisayar, akıllı telefon, internet ve projeksiyon olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın iki öğretmen, teknolojik araç kullanmadığını belirtmiştir. Söz konusu öğretmenlerin okullarında teknolojik altyapının yetersiz olduğunu ifade etmesi, bu hususta dikkate değer görülmektedir. Türkçe öğretmenlerinin Türkçe dersinin çerçevesini belirlerken en çok faydalandığı unsurlardan olan Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Türkçe ders kitaplarının, ders sürecinde teknoloji kullanımına uygunluğu yönünde çeşitli görüşleri sürülmüştür. Programa yönelik görüş bildiren öğretmenlerin çoğunluğu (f=8) programın yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak öğretmenlerin çoğunluğu (f=26) mevcut ders kitaplarının ders sürecinde teknoloji kullanımına uygun olmadığı

görüşündedir. Okulların altyapı ve materyal yeterliklerine yönelik bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“İmkânlar yeterli değil. Teknoloji çağında imkânların sağlanması önemli ama bilgisayar varsa bir sınıfta akıllı tahta yok ya da internet erişiminde sıkıntılar yaşanabiliyor.” (Ö14)

“Okulumuzda akıllı tahta, tablet, bilgisayar, internet vb. imkânların tamamı mevcuttur. Öğrenme düzeyinin artırılması için bu imkânlar yeterlidir.” (Ö18)

“Akıllı tahta ders içerisinde en sık kullandığım teknolojik araç. Öğrencinin zihninde somutlaştırmak için kullanıyorum. Dersi daha eğlenceli bir şekilde işlemem noktasında yardımcı oluyor.” (Ö29)

“Bilgisayar. Görsel ve işitsel verilmesi gereken metinleri buradan izleyip dinletiyorum. Ayrıca soru çözümü konusunda kaynağın çok olması işimizi kolaylaştırıyor.” (Ö2)

“Sürekli gelişim ve değişim içerisinde olduğumuz göz önünde bulundurulduğunda öğretim programı ve ders kitaplarının biraz daha geliştirilmesi gerekiyor.” (Ö4)

“Ders kitaplarının her sene birbirinin kopyası olduğunu düşünüyorum. Teknolojiyi kullanma açısından içeriğini yeterli bulmuyorum.” (Ö24)

Tablo 4. Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu Bağlamında Türkçe Öğretmenliği Lisans Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri

Tema	Kod	Katılımcılar
Türkçe eğitiminde teknoloji kullanımı bağlamında ders alan öğretmenler	Aldım	Ö4, Ö5, Ö10, Ö16, Ö17, Ö23
	Almadım	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40
Alınan eğitiminin teknoloji kullanımına etkisi	Yalnızca Office programlarının kullanımında	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6
	Okul ortamındaki tüm teknolojik imkânları kullanabilme	Ö4, Ö10, Ö17
	Alan bilgisiyle birlikte kullanabilme	Ö10, Ö16, Ö23
	Katkısı olmadı	Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34, Ö35, Ö37, Ö36, Ö37, Ö38, Ö39, Ö40
Eğitici içerikler (basılı ve dijital) kullanarak (bireysel çaba)	Ö1, Ö7, Ö8, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö34, Ö35, Ö38, Ö39, Ö40	

Yaşanılan eksiklikler nasıl giderildi?	Eğitime katılarak	Ö17, Ö21, Ö23, Ö24, Ö26, Ö27, Ö29, Ö31, Ö32, Ö33, Ö35, Ö36, Ö39
	Görev yapılan kurumda	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö18, Ö19, Ö31, Ö32, Ö37, Ö38
	Lisans eğitimi yeterli	Ö4, Ö5, Ö10
	Akademisyenlerin ders anlatımlarının gözlemlenmesi	Ö2, Ö10
Lisans programının teknoloji entegrasyonu bağlamında yeterliği	Uygulamalı teknoloji dersleri eklenmeli	Ö1, Ö4, Ö7, Ö10, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö29, Ö30, Ö31, Ö32, Ö33, Ö34
	Alan bilgisiyle bütünleşmiş şekilde verilmeli	Ö13, Ö15, Ö23, Ö36, Ö37
	Staj uygulamasında kullanılmasına yönelik geliştirilmeli	Ö12, Ö13, Ö24, Ö25
	Yeni teknolojiler ortaya çıktıkça program güncellenmeli	Ö20, Ö34

Tablo 4. incelendiğinde az sayıda öğretmenin (f=6) Türkçe eğitiminde teknoloji kullanımı bağlamında ders aldığı görülmektedir. Ders alan ve farklı derslerde teknoloji kullanımına dair bilgi edinen (f=4) öğretmenler, bu derslerin Office programlarının kullanımında, okullarda yer alan teknolojik araçların kullanımında ve alan bilgisini teknoloji aracılığıyla verebilme sürecinde katkısı olduğunu vurgulamıştır. Bunun yanında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Türkçe eğitiminde teknoloji kullanımı bağlamında ders almadığı tespit edilmiştir. Lisans eğitiminde ders almayan öğretmenler bu eksikliklerini bireysel çabalarıyla eğitici içerikler kullanarak; görev yaptıkları kurumda deneme yanılma yoluyla, tecrübeli öğretmenlerden veya okul idarecilerinden yardım alarak; Millî Eğitim Bakanlığının düzenlemiş olduğu eğitimlere katılarak gidermişlerdir. Türkçe öğretmenliği lisans programının teknoloji entegrasyonu bağlamında yetersiz olduğunu ifade eden öğretmenler, programa uygulamalı teknoloji derslerinin eklenmesi, bu derslerin alan bilgisiyle bütünleşmiş bir şekilde verilmesi, özellikle okullarda kullanılan teknoloji araçlarını kullanabilmeye yönelik içeriklerin olması, staj uygulamasında bu araçların daha sık kullanılmasına yönelik standartların oluşturulması ve teknolojiye meydana gelecek gelişmeler ışığında programın sürekli güncellenmesi yönünde fikir beyan etmiştir. Eğitimde teknoloji entegrasyonu bağlamında Türkçe öğretmenliği lisans programına yönelik bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir:

“Hiç kullanmayacağımız bilgiler derslerle veriliyor maalesef. Okuduğum dönemde de teknoloji kullanımına dair bir ders yoktu. Daha pragmatik programlar oluşturulabilir.” (Ö1)

“Teknoloji ile uyumlu olduğunu düşünmüyorum. Okullarda kullanılan programlar ve teknoloji aletleri ile ilgili de eğitimlerin olması gerektiği taraftarıyım. Salt akademik bilgi eksik kalıyor.” (Ö28)

“Üniversitede bu konuyla ilgili bana katkısı olacak bir eğitim almadım.” (Ö26)

“Hocalarımın uygulamada karşılaşılabileceğimiz durumlar karşısında bize verdikleri bilgiler sayesinde bakanlık tarafından bize sunulan internet, akıllı tahta vb. araç gereçleri aktif bir şekilde kullanmama olanak sağladı.” (Ö17)

“Çok katkısı olmadı. Bilgisayar hariç geri kalanları kendi ilgi ve çabamızla öğrendik. MEB'in çevrimiçi eğitimleri sayesinde bilgi sahibi olduk.” (Ö21)

“Üniversitede aldığım teknoloji eğitiminin, eğitim-öğretim hayatıma çok fazla etkisi olmadı. Teknoloji anlamında kendimi geliştirdim. Bu bireysel bir çaba, eğitici içerikler izledim.” (Ö30)

“Teknoloji sürekli yenilenen canlı bir dinamiğe sahiptir. Oysa lisans programlarında bu sürece uyum sağlayacak bilgisini yenileyecek ve geliştirecek imkânların ve müfredatın olduğunu düşünmüyorum. Daha ziyade temel bilgiler veriliyor. Programa teknolojiyle ilgili dersler eklenmeli ve sürekli güncellenerek çağa uydurulmalıdır.” (Ö34)

“EBA, akıllı tahta, MEBBİS vs. araçların kullanımı ile ilgili bilgileri çok sonra mesleğe başlayınca öğrendim. Dolayısıyla programa daha çok uygulamalı derslerin eklenmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö18)

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma kapsamında “*Türkçe dersinde teknoloji kullanımına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?*”, “*okulların altyapı ve materyal yeterliklerine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?*”, “*eğitimde teknoloji entegrasyonu bağlamında Türkçe öğretmenliği lisans programına yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?*” sorularına cevap aranmış, öğretmen görüşleri, Türkçe öğretmenliği lisans programı, Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019), ders kitapları, Millî Eğitim Bakanlığının sunmuş olduğu veriler ve literatürde yer alan araştırmalar birlikte ele alınarak “*Türkçe dersi kapsamında teknoloji entegrasyonu ve Türkçe öğretmeni yetiştirme süreci*” hakkında çeşitli sonuçlara varılmıştır.

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin tamamı, teknoloji kullanımının Türkçe derslerine katkı sağlayacağını düşünmektedir. Benzer olarak Yıldız ve Metin'in (2020) yapmış olduğu araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin de teknolojiden faydalandıkları ve teknolojik öğrenme ortamlarını gerekli buldukları tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin yanı sıra, Türkçe öğretmen adaylarının da teknoloji kullanımına ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu ortaya konulmuştur (Dargut ve Çelik, 2014). Yapılan görüşmelerde öğretmenler teknolojinin, zengin içeriğe sahip olması, bilgiye hızlı erişime ve yaparak-yaşayarak öğrenmeye imkân tanınması, farklı duyulara hitap etmesi, derse ilgiyi artırması, somutlaştırma ve kalıcılığa katkı sağlaması gibi olumlu yönlerini ön plana çıkarmıştır. İlgili literatür incelendiğinde teknolojinin öğretme sürecini kolaylaştırdığı, kalıcılığa, soyut konuları somutlaştırmaya ve zamandan tasarrufa katkı sağladığı, birden fazla duyuya hitap ettiği ve öğrencilerin dikkatini çektiği vurgulanmıştır (Akın, 2015; Yıldız ve Metin, 2020; Yürektürk ve Coşkun, 2020). Söz konusu olumlu yönlerin yanı sıra öğrencilerde dikkat dağınıklığına sebebiyet verebileceği, maliyetinin yüksek olduğu, öğrencilerin kitaplara olan ilgisini azaltabileceği ve yazma alışkanlıklarını kaybedebileceği yönünde olumsuz ifadeler de yer bulmuştur. Türkçe dersinde teknoloji kullanımını gereklilik olarak gören öğretmenler teknoloji kullanım alanlarını sırasıyla; dil bilgisi

öğretimine yönelik etkinlikler, dil becerilerinin öğretimine yönelik etkinlikler ve ölçme değerlendirme faaliyetleri olarak belirlemişlerdir. Yıldız ve Metin'in (2020) yapmış olduğu araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin de en çok dil bilgisi alanında teknoloji kullanmayı tercih ettiği sonucuna ulaşılmış, bunun yanında temel dil becerileri ile ilgili uygulamalarda da teknoloji kullanıldığı görülmüştür (Akın, 2015; Yıldız ve Metin, 2020). Araştırmanın ilk alt problemi etrafında elde edilen bulgular, ilgili araştırmalarla birlikte ele alındığında Türkçe dersi sürecinde teknoloji kullanımının gerekli olduğu ve teknolojinin olumlu yönleri üzerinde durulduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda Türkçe öğretmenlerinin eğitimde teknoloji entegrasyonuna bakış açılarının büyük ölçüde olumlu olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin yarısı görev yaptığı okulun teknolojik altyapısını yeterli bulmaktayken, diğer yarısı çeşitli sebeplerle yetersiz bulmaktadır. Eğitimde teknoloji entegrasyonu bağlamında Millî Eğitim Bakanlığının yayımlanmış olduğu raporda yer alan veriler incelendiğinde, FATİH Projesiyle başlatılan hareketlilikten günümüze kadar 448.851 adet akıllı tahtanın kurulmasının tamamlandığı görülmektedir (MEB, 2020). Bu veriler derslik sayısı ile kıyaslandığında hâlâ akıllı tahta ihtiyacının olduğu söylenebilir. Akıllı tahtaların yanı sıra 15.103 okulda 1.015.078 adet data ucu kurulumu yapıldığı, altyapısı tamamlanan okullara Sanal Özel Ağ (Virtual Private Network -VPN) internet erişimi sağlandığı ve bu kapsamda 13.800 okula VPN hizmeti verildiği ilgili raporda ifade edilmektedir. Ayrıca bünyesinde 5 binden fazla kitap ve 240 binden fazla sorunun yer aldığı EBA platformu ön plana çıkarılmıştır. Daha önceki yıllarda izlenme sayılarının düşük olduğu tespit edilen (Ateş, Çerçi ve Derman, 2015) EBA platformu, covid-19 süreci çerçevesinde 23 Mart tarihinden bugüne (raporun yazıldığı tarih) kadar yaklaşık 12 milyar 249 milyon kez ziyaret edilerek dünyada eğitim kategorisinde en çok ziyaret edilen web sitesi olmuştur. İlgili raporda ayrıca öğretmenlerin gelişimi için çeşitli seminerlerin yapıldığı da belirtilerek okulların altyapılarının geliştirilmesine yönelik çalışmaların (akıllı tahta alımları, tablet dağıtımları vb.) devam ettiği vurgulanmıştır (MEB, 2020).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin en sık kullandığı teknolojik araçların akıllı tahta, bilgisayar, akıllı telefon, internet ve projeksiyon olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın iki öğretmen, teknolojik araç kullanmadığını belirtmiştir. Söz konusu öğretmenlerin, okullarında teknolojik altyapının yetersiz olduğunu ifade etmesi, bu hususta dikkate değer görülmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, Millî Eğitim Bakanlığının sunmuş olduğu verilerle birlikte ele alındığında bakanlığın eğitimde teknoloji entegrasyonuna önemli bir bütçe ayırdığı ancak öğretmen yetiştirme bağlamında eksikliklerin olduğu söylenebilir. Bakanlık akıllı tahta, tablet, internet altyapısı ve bilgisayar gibi teknolojik araçların temini için yatırım yapmakta, EBA gibi platformlarla içerik sağlamaya çalışmaktayken öğretmenlerin teknolojik araçların ve EBA gibi platformların ders bağlamında kullanımını öğrenmeden mezun oldukları görülmektedir.

Türkçe öğretmenlerinin Türkçe dersinin çerçevesini belirlerken en çok faydalandığı unsurlardan biri olan Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) ve Türkçe ders kitaplarının, ders sürecinde teknoloji kullanımına uygunluğu çerçevesinde çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Programa yönelik görüş bildiren öğretmenlerin çoğunluğu, programın yeterli olduğunu düşünmektedir. Bu kapsamda program incelendiğinde, yetkinlikler başlığı altında dijital yetkinlik kavramının yer aldığı görülmekte, bu yetkinlik çerçevesinde bireyin bilgi iletişim teknolojilerini güvenli ve eleştirel şekilde kullanması hedeflenmektedir. Ayrıca programda yer alan “*Öğrenme öğretme*

sürecinde mümkün olduğunca bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılmalıdır. Bu teknolojilerin kullanılması öğretim stratejilerini zenginleştirirken aynı zamanda öğrencilerin öğrenmelerini destekleyecektir. Öğrenciler verileri toplama, organize etme ve sınıflamada, elde ettikleri bulguları yazma, düzenleme ve sunmada bilgisayar programlarından yararlanmaları için teşvik edilmelidir.” ve “Dersin işlenişinde ve uygulamalarda görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, internet, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır. Teknolojik araç ve gereçler kullanılırken gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik göz önüne alınmalı ve internetin güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Dijital kaynakların, özellikle internetten indirilen materyallerin kullanımında intihal yapılmamalı, etik kurallara ve telif haklarına uyulmalıdır.” ifadeleri, teknolojinin Türkçe dersi sürecinde kullanımının gerekli olduğu düşüncesini desteklemektedir. Bunun yanında programda teknoloji okuryazarlığı, dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlığı gibi yeni okuryazarlık becerilerinin gelişimine yer verilmiş; tema, konu ve kazanımlarda da teknoloji kavramı işlenmiştir. Buna karşın öğretmenlerin teknolojik bilgilerinin yetersiz oluşu, eğitimde teknoloji kullanımı ve yeni okuryazarlık becerileri kapsamında yeterli düzeyde eğitim almadan yetiştirildiği görülmektedir (Çelik ve Kahyaoğlu, 2007; Demirel ve Dikmen, 2018; Metin, 2018; Direkci, Şimşek ve Uygun, 2020). Bu veriler dikkate alındığında her ne kadar Türkçe öğretmenleri programı yeterli bulsa da öğretmen adaylarının programda yer alan başlıklar kapsamında yeterli düzeyde eğitim almadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğu mevcut ders kitaplarının ders sürecinde teknoloji kullanımına uygun olmadığı görüşündedir. Ders kitapları dijital ortama aktarılmış olsa da ders kitaplarının dijital ortamlarda ders işlemeye uygun olmadığı yönünde Türkçe öğretmeni görüşleri mevcuttur (Bayburtlu, 2020). Bunun yanında Türkçe ders kitaplarının teknoloji ve yeni okuryazarlıklar başlıklarındaki eksikliklerine dikkat çeken çeşitli araştırmalar da bulunmaktadır (Direkci, Akbulut ve Şimşek, 2019; Kurt ve Demir, 2019; Geçgel, Kana ve Eren, 2020). Bu kapsamda Millî Eğitim Bakanlığının yayımlanmış olduğu raporda yer alan “2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen ders kitabı ve eğitim aracı tanımı ve nitelikleri doğrultusunda basılı materyallerin yanı sıra çağın gereksinimleri ile dijital ve mekanik içerikleri de kapsayacak şekilde yapılacak olan yönetmelik değişikliğinin son aşamasına gelinmiştir.” ifadesi bu hususta güncellemelere ihtiyaç duyulduğu ve çalışmaların devam ettiği noktasında görüş ortaya koymaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir bölümü Türkçe eğitiminde teknoloji kullanımı bağlamında ders aldığını ifade etmiştir. Ders alan ve farklı derslerde teknoloji kullanımına dair bilgi edinen öğretmenler, bu derslerin Office programlarının kullanımında, okullarda yer alan teknolojik araçların kullanımında ve alan bilgisini teknoloji aracılığıyla verebilme sürecinde katkısı olduğunu vurgulamıştır. Bunun yanında öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Türkçe eğitiminde teknoloji kullanımı bağlamında ders almadığı tespit edilmiştir. Bu noktada Türkçe öğretmenliği lisans programlarında yer alan derslerde teknolojinin kullanımı ile ilişkisi olduğu düşünülen *bilişim teknolojileri, öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı, özel öğretim yöntemleri* gibi derslerin alan bilgisini teknolojiyle bir arada verebilmeye yönelik işlenmediği düşünülmektedir. Bu sebeple de söz konusu derslerin Türkçe eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik dersler olmadığı görüşü ileri sürülmüş olabilir. Ayrıca herhangi bir ders almadığını ifade eden öğretmenlerin eksiklikler yaşadıkları ve eksikliklerini kapatılmak için farklı yollara başvurdukları da görülmektedir. Nitekim farklı öğretmenlik alanlarına dâhil olan öğretmen adaylarının kendilerini

teknolojiyi eğitim amaçlı kullanma açısından yeterli görmedikleri tespit edilmiştir (Aksoğan ve Özek, 2020). Çünkü öğretmenler üniversitelerden eğitim teknolojilerini sınıf içerisinde nasıl kullanacaklarını tam olarak öğrenmeden ve pratik yapmadan mezun olmaktadır (Çelik ve Kahyaoğlu, 2007; Metin, 2018). Bu kapsamda eğitim fakültelerinde, teknolojik araçların derslerde kullanımlarına yönelik bilgi ve becerilerin kazandırılacağı derslere ihtiyaç duyulmaktadır (Yavuz ve Coşkun, 2008).

Ders sürecinde teknoloji kullanımına yönelik lisans eğitiminde ders almadıklarını ifade eden öğretmenler, bu eksikliklerini bireysel çabalarıyla eğitici içerikler kullanarak; görev yaptıkları kurumda deneme yanılma yoluyla, tecrübeli öğretmenlerden veya okul idarecilerinden yardım alarak; Millî Eğitim Bakanlığının düzenlemiş olduğu eğitimlere katılarak gidermişlerdir. Yürektürk ve Coşkun'un (2020) yapmış olduğu araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun, eğitimde teknoloji kullanımına yönelik Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitimleri aldıklarını tespit edilmiş, bazı öğretmenlerin ise kendi çabalarıyla öğrenmeye çalıştıkları ortaya konulmuştur. Türkçe öğretmenliği lisans programının teknoloji entegrasyonu bağlamında yetersiz olduğunu ifade eden öğretmenler, programa uygulamalı teknoloji derslerinin eklenmesi, bu derslerin alan bilgisiyyle bütünleşmiş bir şekilde verilmesi, özellikle okullarda kullanılan teknoloji araçlarını kullanabilmeye yönelik içeriklerin olması, staj uygulamasında bu araçların daha sık kullanılmasına yönelik standartların oluşturulması ve teknolojide meydana gelecek gelişmeler ışığında programın sürekli güncellenmesi yönünde fikir beyan etmiştir.

Araştırma sonuçları genel olarak ele alındığında, Millî Eğitim Bakanlığının eğitimde teknoloji entegrasyonu bağlamında altyapı ve materyal geliştirme çalışmaları için önemli bir bütçe ayırdığı ve FATİH projesiyle beraber çeşitli yatırımlar yaptığı görülmektedir. Bakanlığın yayımlanmış olduğu verilerden ve öğretmen görüşlerinden hareketle bu hususta çeşitli eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında öğretmenlerle yapılan görüşmelerde, Türkçe öğretmenlerinin ders sürecinde teknoloji kullanımına olumlu baktığı ve çeşitli etkinliklerde teknolojiden faydalandığı ortaya konulmuştur. Ancak bu öğretmenlerin büyük çoğunluğu, Türkçe dersi kapsamında teknoloji kullanımına yönelik lisans programı süresince bir ders almadığını ifade etmiştir. Öğretmenler yaşadıkları eksiklikleri bireysel çabalarıyla, deneme yanılma yoluyla, hizmet içi kurslarla veya kurumdaki çalışanlardan yardım alarak gidermişlerdir. Bu durum özellikle göreve yeni başlayan öğretmenlerin uyum sürecini güçleştirebilmekte, bu süreçte derse girdiği gruplara verilen eğitimin kalitesini düşürebilmektedir. Nitekim lisans sürecinde akıllı tahta, bilgisayar, projeksiyon vb. teknolojik araçları Türkçe dersi bağlamında kullanabilen, EBA gibi platformların içeriklerine hâkim olan, teknolojiyi alan ve pedagoji bilgisiyyle birlikte kullanabilen bir öğretmen adayı, göreve başladığında bu hususta daha verimli olabilecektir. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle, Türkçe öğretmenliği lisans programına alan ve pedagoji bilgisini teknolojiyle bütünleştirecek derslerin eklenmesi; bu derslerin öğrenci merkezli ve uygulamalı olarak işlenmesi; okullarda kullanılan akıllı tahta, bilgisayar, tablet vb. teknolojik araçların Türkçe dersi bağlamında nasıl kullanılabileceğine yönelik eğitim verilmesi; özellikle öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında teknolojik araçların ders sürecinde kullanımına ve E-okul, EBA gibi platformların öğretmen adayları tarafından tanınmasına olanak sağlanması ve Türkçe öğretmenliği lisans programının eğitimde yaşanan gelişmelerle birlikte güncellenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- 2023 Eğitim Vizyonu (2018). http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden 01.06.2021 tarihinde alınmıştır.
- Akın, E. (2015). Türkçe dersinde multimedya destekli öğretim ve araçlarının kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 339-355.
- Akın, E. ve Çeçen, M. A. (2015). Çoklu ortama dayalı Türkçe öğretimine ve çoklu ortam araçlarına yönelik öğrenci görüşleri. *Turkish Studies*, 10(7), 51-72.
- Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin yeni bilgi teknolojileri kullanımında yükseköğretimin etkisi: İstanbul okulları örneği. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(2), 79-96.
- Aksoğan, M. ve Özek, M. B. (2020). Öğretmen adaylarının teknoloji yeterlilikleri ile teknolojiye bakış açısı arasındaki ilişki. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11(2), 301-311.
- Altunbay, M. ve Bıçak, N. (2018). Türkçe eğitimi derslerinde “Z Kuşağı” bireylerine uygun teknoloji tabanlı uygulamaların kullanımı. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 10(1), 127-142.
- Ateş, M., Çerçi, A. ve Derman, S. (2015). Eğitim bilişim ağında yer alan Türkçe dersi videoları üzerine bir inceleme. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 105-117.
- Balçın, M. D. ve Ergün, A. (2016). Fen bilgisi öğretmen adaylarının materyal geliştirme konusundaki teknolojik pedagojik alan bilgisi (TPAB) öz-yeterlik ölçeği: Geliştirme, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Turkish Journal of Education*, 5(3), 130-143.
- Başak, M. H., ve Ayvacı, H. Ş. (2017). Teknoloji entegrasyonunun eğitim alanında uygulanmasına yönelik bir karşılaştırma: Türkiye-Güney Kore örneği. *Eğitim ve Bilim*, 42(190).
- Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4).
- Brown, T. (2008). Design thinking. *Harvard business review*, 86(6), 84.
- Can, E. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2018). Eğitim bilişim ağı kullanımının (EBA) ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 3(1), 61-68.
- Cartwright, V. ve Hammond, M. (2003). *The integration and embedding of ICT into the school curriculum: more questions than answers*. ITTE 2003 Annual Conference of the Association of Information Technology for Teacher Education. Leeds: Trinity and All Saint College.
- Chen, J., Belkada, S. ve Okamoto, T. (2004). How a web-based course facilitates acquisition of English for academic purposes. *Language Learning & Technology*, 8(2), 33-49.

- Christiansen, R. (2002). Effects of technology integration education on the attitudes of teachers and students. *Journal of Research on Technology in Education*, 34(4).
- Cradler, J. (1996). *Implementing technology in education: Recent findings from research and evaluation studies*. 14.06.2021 tarihinde <http://www.wested.org/techpolicy/refind.html> adresinden alındı.
- Çakır, R. ve Yıldırım, S. (2009). Bilgisayar öğretmenleri okullardaki teknoloji entegrasyonu hakkında ne düşünüyorlar?. *Elementary Education Online*, 8(3), 952-964.
- Çelik, H. C. ve Kahyaoğlu, M. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik tutumlarının kümeleme analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 571-586.
- Dargut, T. ve Çelik, G. (2014). Türkçe öğretmeni adaylarının eğitimde teknoloji kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 28-41.
- Demetriadis, S., Barbas, A., Molohides, A., Palaigeorgiou, G., Psillos, D., Vlahavas, I. ve Tsoukalas, I. A. (2003). Cultures in negotiation: teachers' acceptance/resistance attitudes considering the infusion of technology into schools. *Computers and Education*, 41(1), 19-37.
- Demirer, V. ve Dikmen, C. H. (2018). Öğretmenlerin FATİH Projesine Yönelik Görüşlerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Bağlamında İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 17(1), 26-46.
- Direkci, B., Akbulut, S. ve Şimşek, B. (2019). Türkçe dersi öğretim programı (2018) ve ortaokul Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerileri bağlamında incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 797-813.
- Direkci, B., Şimşek, B. ve Uygun, M. (2020). Türkçe öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 34-49.
- Ercan, A. N. ve Ateş, M. (2015). Ekrandan okuma ile kâğıttan okumanın anlama düzeyi açısından karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 10(7), 395-406.
- Erdemir, N., Bakırcı, H. ve Eydurhan, E. (2009). Öğretmen adaylarının eğitimde teknolojiyi kullanabilme öz güvenlerinin tespiti. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6(3), 99-108.
- Ersoy, M. ve Gürgen, L. (2021). Eğitim teknolojileri ile ilgili makalelerin incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(2), 1-16.
- Fu, J. S. (2013). ICT in education: A critical literature review and its' implications. *International Journal of Education and Development Using ICT*, 9(1), 112.
- Geçgel, H. Kana, F. ve Eren, D. (2020). Türkçe eğitiminde dijital yetkinlik kavramının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 886-904.

- Gerring, J. (2007). *Case study research: Principles and practices*. New York: Cambridge University Press.
- İskender, H. (2016). Eğitim bilişim ağı'nda bulunan 7. sınıf Türkçe dersi videolarının ilköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. Sınıflar) öğretim programıyla uyumu. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(24), 1043-1068.
- Jedreskog, G. ve Nissen, J. (2004). ICT in the classroom: is doing more important than knowing?. *Education and information technologies*, 9(1), 37-45.
- Karagül, S. (2020). *Türkçe öğretmeni adaylarının temel teknoloji yeterlik düzeyi algılarının incelenmesi (Burdur örneği)*. L. Uzun, B. Ü. Bozkurt, E. Arıca Akkök, Ö. Dağ Tarcan (Eds.), *Türkçenin Eğitimi-Öğretiminde Kuramsal ve Uygulamalı Çalışmalar – 11 içinde*, (469-481). Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER.
- Kırındı, T. ve Durmuş, G. (2019). Fen bilimleri öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1340-1375.
- Kinuthia, W., Brant Ley-Dias, L. ve Clarke, P. A. J. (2010). Development of pedagogical technology integration content knowledge in preparing mathematics preservice teachers: The role of instructional case analyses and reflection. *Journal of Technology and Teacher Education*, 18(4), 645-669.
- Kurt, B. ve Demir, N. (2019). *Türkiye, Avusturya ve Macaristan'daki ana dili ders kitaplarında teknoloji kullanımı üzerine bir değerlendirme*. International European Conference on Interdisciplinary Scientific Researches, 15-17 Kasım, Paris.
- Kuzhan, M. ve Fidan, M. (2020). Türkçe eğitiminde bilişim ve teknoloji kullanımına yönelik araştırmaların konu alanı ve yöntem yönünden analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1343-1367.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çev. Ed.: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Merriam, S. B. (2015). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Metin, E. M. (2018). Eğitimde teknoloji kullanımında öğretmen eğitimi: Bir durum çalışması. *Journal of STEAM Education*, 1(1), 79-103.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Amerika Birleşik Devletleri: SAGE Publications.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2017a). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMEN_LYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKLERY.pdf adresinden 14.06.2021 tarihinde alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2017b). *Türkçe öğretmeni özel alan yeterlikleri*. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06160031_1-YYretmen_Yeterlikleri_KitabY_tYrkYe_YYretmeni_Yzel_alan_yeterlikleri_ilkYYretim_parYa_4.pdf adresinden 14.06.2021 tarihinde alınmıştır.

- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *2023 eğitim vizyonu*. http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf adresinden 10.06.2021 tarihinde alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> adresinden 10.06.2021 tarihinde alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2020). *Vizyonumuz-misyonumuz Fatih Projesi*: <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html> adresinden 14.06.2021 tarihinde alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2020). *Millî Eğitim Bakanlığı 2021 Yılı Bütçe Raporu*. <http://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligi-2021-yili-butce-raporusunusu-yayinlanmistir/icerik/404> adresinden 10.06.2021 tarihinde alınmıştır.
- Organization of Economic Cooperation and Development. (2019). *The new millennium learners: Main findings*. Paris: OECD.
- Özdemir, E. (2017). Promoting EFL learners' intercultural communication effectiveness: A focus on Facebook. *Computer Assisted Language Learning*, 30(6), 510-528.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Sancar-Tokmak, H., Surmeli, H. ve Ozgelen, S. (2014). Preservice science teachers' perceptions of their TPACK development after creating digital stories. *International Journal of Environmental and Science Education*, 9(3), 247-264.
- Sözer, B., Özdamar, N. ve Pilanci, H. (2020). Yabancı dil öğrenimi için hazırlanan e-öğrenme ortamlarına ilişkin kullanılabilirlik araştırmalarının incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 174-207.
- Şahin, A. ve Akçay, A. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının bilgisayar destekli eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 6(2), 909-918.
- Şendurur, P. ve Arslan, S. (2017). Eğitimde teknoloji entegrasyonunu etkileyen faktörlerdeki değişim. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (43), 25-50.
- Tanik Önal, N. (2021). Investigation of technology integration knowledge of science teachers: A case study. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 13(1), 773-793.
- Timur, B., Yılmaz, Ş. ve İşseven, A. (2017). Ortaokul öğrencilerinin eğitim bilişim ağı (EBA) sistemini kullanmalarına yönelik görüşleri. *Asian Journal of Instruction*, 5(1), 44-54.
- Türk Dil Kurumu. (2021). Güncel Türkçe sözlük. <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden 10.06.2021 tarihinde alınmıştır.

- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2019). Teachers' role and needs in the ICT environment. <http://www.unescobkk.org/education/ict/themes/training-of-teachers/guidelines/teachers-role-and-needs/> adresinden 02.06.2021 tarihinde alınmıştır.
- Usluel, Y. ve Demiraslan, Y. (2005). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme-öğretme sürecine entegrasyonunu incelemede bir çerçeve: Etkinlik kuramı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 134-142.
- Wang, S. ve Vásquez, C. (2012). Web 2. 0 and second language learning: What does the research tell us?. *CALICO journal*, 29(3), 412-430.
- Yavuz, S. ve Coşkun, A.E. (2008) Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin eğitimde teknoloji, kullanımına ilişkin tutum ve düşünceleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 276-286.
- Yıldız, D. ve Metin, M. (2020). Türkçe öğretmenlerinin teknolojik öğrenme ortamlarını kullanma durumları. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 9(2), 144-155.
- Yiğit-Koyunkaya, M. ve Tataroğlu-Taşdan, B. (2019). Matematik öğretmen adaylarının ders planlarının teknoloji entegrasyonu açısından değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1137-1166.
- Yılmaz, Y., Üstündağ, M. T., Güneş, E. ve Çalışkan, G. (2017). Dijital hikâyeleme yöntemi ile etkili Türkçe öğretimi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 7(2), 254-275.
- Yürektürk, F. N. ve Coşkun, H. (2020). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji kullanımına ve teknoloji destekli Türkçe öğretiminin etkililiğine dair görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 986-1000.